

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

M.S.S./Belçika ve Yunanistan – 30696/09

Karar 21.1.2011 [BD]

Madde 3

Onur kırıcı muamele

Sınır dışı etme

Dublin Yönetmeliği'ne dayanılarak sınır dışı edilen bir sığınmacının tutma ve yaşam koşulları: *İhlal*

Madde 13

Etkili yol

Yunanistan'daki iltica prosedüründeki aksaklıklar ve etkili bir yola erişim ve iltica talebinin esasına yönelik ciddi bir inceleme olmadan sınır dışı edilme riski: *İhlal*

Olaylar – Afgan vatandaşı olan başvuru, Avrupa Birliği topraklarına, Yunanistan üzerinden, girmiştir. Başvuru, Şubat 2009 tarihinde, iltica talebinde bulunduğu Belçika'ya gelmiştir. Yabancılar Bürosu, Yunan makamlarından, Dublin Yönetmeliği'ne göre, bu başvuruya bakmalarını istemiştir. 2009 Mayıs sonu, başvurucuya Yunanistan'a gitmek üzere ülkeyi terk etme emri verilmiştir. Başvuru Yunanistan'a nakledilmesi kararının yürütülmesinin acilen durdurulması talebiyle acele itiraz prosedürüne başvurmuş, ancak bu talebi reddedilmiştir. 4 Haziran 2009 tarihinde, Yunan makamları, matbu bir yazı göndermek suretiyle, başvurunun iltica talebini incelemenin onların sorumluluğunda olduğunu ve başvurunun Yunanistan'a geldiğinde böyle bir talepte bulunma olanağına sahip olacağını ifade etmişlerdir. 15 Haziran 2009 tarihinde, başvuru Yunanistan'a gönderilmiştir. Başvuru Yunanistan'a varır varmaz hemen yakalanmış ve dört gün boyunca havalimanında, başvurunun iddiasına göre çok kötü koşullarda, tutulmuştur. 18 Haziran 2009 tarihinde, başvuru salıverilmiş, kendisine sığınmacı kartı ile ikametgâh adresini bildirmek ve iltica talebiyle ilgili yapılması gerekenleri öğrenmek için, polis merkezine gitmesi gerektiğini bildiren bir yazı verilmiştir. Başvuru söylenen polis merkezine gitmemiş, geçim kaynaklarından yoksun bir şekilde sokaklarda yaşamıştır. Başvuru, sonradan, Yunanistan'ı terk etmeye çalıştığı sırada, yakalanmış ve bir haftalığına, polisler tarafından dövüldüğünü iddia ettiği, havalimanında tutulmuştur. Başvuru buradan çıktıktan sonra tekrar sokaklarda

yaşamaya devam etmiştir. Aralık 2009'da sığınmacı kartı yenilendiğinde, başvurucuya bir lojman bulmak için girişimlerde bulunulmuş, ancak bu girişimlerden bir sonuç elde edilememiştir.

Hukuk – Madde 3

a) *Yunanistan'daki tutukluluk koşulları hakkında* – Avrupa Birliği'nin dış sınırlarını oluşturan devletlerinde giderek artan göçmen ve sığınmacı akınının doğurduğu zorluklar, bu devletleri, 3. maddedeki yükümlülüklerinden muaf tutmaz. 4 Haziran 2009 tarihli başvurucunun sorumluluğunu üstlenme anlaşmasına göre, Yunanistan makamları başvurucunun kimliğinin ve muhtemel bir sığınmacı olduğunun farkındaydılar. Buna rağmen, kendisine herhangi bir açıklama yapılmaksızın başvurucu hemen bir tutma yerine koyulmuştur. Uluslararası organların ve Hükümet dışı örgütlerin değişik raporlarına göre, bu genel bir uygulamadır. Başvurucu ondan sonra, tutma merkezinde, kötü tutulma şartlarına ve polisin gaddarlık ve hakaretine maruz kalmıştır. AIHM, daha önce, başvurucuların sığınmacı oldukları başka başvurularda, buna benzer koşulların onur kırıcı muamele oluşturduklarına karar vermiştir. Başvurucunun tutulduğu sürelerin kısıtlılıkları, bu sürelerin önemsiz olduğu anlamına gelmez. Keyfilikle karşı karşıya bulunduğu duygusu, buna bağlı olarak gelişen aşağılık hissi ve ıstırap ve ayrıca böylesi tutma koşullarının hiç kuşkusuz kişinin onuru üzerinde yarattığı sonuçlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, başvurucu onur kırıcı muameleye maruz kalmıştır. Ayrıca, başvurucunun bir sığınmacı olma durumundan kaynaklı korunmasızlığı çektiği ıstırapın önemini arttırmıştır.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

b) *Yunanistan'daki yaşam koşulları hakkında* – Ulusal mevzuat ve Avrupa Birliği'nin Ülkeye Kabul Yönergesi'nin Yunanistan'a yükledikleri yükümlülüklerle rağmen, başvurucu, yiyecek, temizlik ve yaşayacağı bir yer gibi en temel ihtiyaçlarını karşılayamadığı çok aşırı yoksulluk durumunda yaşayarak aylar geçirmiştir. Buna ek olarak, başvurucu, sürekli bir saldırı ve soyulma korkusu ve durumunda herhangi bir iyileşme olasılığından tamamen yoksun bir şekilde yaşamıştır. Başvurucu, bu nedenle, birçok defa, Yunanistan'dan kaçmaya çalışmıştır. Başvurucunun yaşam koşullarıyla ilgili anlatımları birçok uluslararası organ ve örgütlerin raporlarıyla da uyumludur. Başvurucu kendisine lojman tahsis edilmesi olasılıkları hakkında hiçbir zaman uygun bir şekilde bilgilendirilmemiştir. Otoriteler başvurucunun evsiz olduğunu bilmiyor olamazlardı. Otoritelerin başvurucunun temel ihtiyaçlarının karşılanması için, polis merkezine başvurmasını beklemekle yetinmemeleri gerekiyordu. Başvurucunun şikâyetçi olduğu durum Haziran 2009 tarihinde Yunanistan'a naklinden bu yana sürmektedir. Otoriteler başvurucunun sığınma talebini hızlı bir şekilde inceleyerek onun ıstırapını önemli ölçüde hafifletebilirlerdi. Yunanistan makamları başvurucunun bir sığınmacı olarak korunmasızlığını gerektiği şekilde dikkate almamış ve dolayısıyla pasifliklerinden ve başvurucunun talebini kısa bir sürede incelememelerinden dolayı, başvurucunun aylarca içinde kaldığı koşullardan sorumlu tutulmaları gerekmektedir. Böylesi yaşam koşulları, başvurucunun içinde kaldığı uzun süreli belirsizlik ve durumunun iyileşme şansının bulunmaması haliyle birlikte değerlendirildiğinde, 3. madde kapsamına girmesi için gerekli asgari ağırlığa ulaşmıştır.

Sonuç: İhlal (Bire karşı on altı oyla).

c) *Başvurucunun Belçika'dan Yunanistan'a nakli hakkında* – Başvurucunun dosyası halen derdestken, uluslararası örgüt ve organların raporlarının, birbirleriyle uyumlu bir şekilde, Dublin sisteminin Yunanistan'da yol açtığı pratik zorluklardan bahsetmesi ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin Belçika Hükümeti'ne, sığınmacıların bu durumu

konusunda, yaptığı uyarılar dikkate alındığında, Belçika makamlarının, başvurunun sınır dışı edilmesi kararını verirken, Yunanistan'daki iltica prosedürünün aksaklıklarından haberdar olmaları gerekiyordu. Dolayısıyla, bu prosedürün başvuru maruz bırakacağı riskler konusunda bütün kanıt yükünün başvurucuya yükletilmemesi gerekmektedir. İlk başta, Belçika, başvurunun sınır dışı edilmesi kararını, Yunan makamlarıyla arasındaki zımni bir anlaşma temelinde vermiş ve başvurunun Yunanistan'a nakledilmesini ret etme olanağına sahipken, Yunan makamlarının, bu arada, en ufak bir bireysel garanti vermelerini beklemeden bu kararı uygulamaya koymuştur. Belçika makamları başvurunun AİHS'de öngörülen güvencelere uygun bir muamele göreceğini varsaymakla yetinmemeli; Yunan makamlarının, pratikte, iltica konusundaki mevzuatı nasıl uyguladıklarına bakmalıydı ki bunu yapmamışlardır.

Sonuç: İhlal (Bire karşı on altı oyla).

d) *Belçika makamlarının başvuru maruz bırakan kararları hakkında* – AİHM, başvurunun Yunanistan'daki tutma ve yaşam koşullarının onur kırıcı olduğunu daha önce tespit etmiştir. Bu olgular, başvurunun nakledilmesinden önce, biliniyor ve çok geniş kaynaklardan serbestçe bulunabilirdi. Dolayısıyla, Belçika makamları, başvuru maruz bırakmakla, onu onur kırıcı muamele oluşturan tutma ve yaşam koşullarına bilerek maruz bırakmışlardır.

Sonuç: İhlal (İkiye karşı on beş oyla).

3. maddeyle bağlantılı olarak 13. madde

a) *Yunanistan bakımından* – Afganistan'daki durum genel olarak yaygın güvensizlik sorunları içermektedir. Başvuru uluslararası hava kuvvetlerinde çevirmen olarak çalıştığı için, Hükümet karşıtı güçlerin misillemesine özellikle maruz kalabilecek bir kişidir.

Polis merkezi binasına girme zorluğu dikkate alındığında, başvurucuya, polis merkezine gitmesi için verilen üç günlük süre çok kısıydı. Ayrıca, birçok sığınmacı gibi, başvuru da polis merkezine adresini bildirmek için gitmesi gerektiğine inanıyordu. Bir adresi olmadığı için de polis merkezine gitmemiştir. Ayrıca, adresi bulunmayan sığınmacıların polis merkezine bunu bildirebilecekleri ve böylece kendilerine başka kanallardan bildirim yapılabileceğine ilişkin bir ibare broşürün hiçbir yerinde yer almamaktadır. Başvurunun prosedürü etkili bir şekilde izleyebilmesini sağlayacak güvenilir iletişim araçları sunmak Hükümet'e düşen bir görevdi.

Öte yandan, başvurunun sığınma başvurusu Yunanistan makamları tarafından henüz incelenmemiştir. Bugüne kadar, Yunan makamları, başvuruyla iletişime geçmek için, herhangi bir adım atmamış, başvurunun iltica talebine ilişkin olarak herhangi bir karara varmamış ve başvurucuya iltica talebini savunması için uygun ve gerçek bir fırsat tanımamışlardır. Dahası, başvurunun, talebinin esası hakkında bir karar alınmadan, geri gönderilme tehlikesiyle karşı karşıya olması (ki daha önce iki defa sınır dışı edilme tehlikesi yaşamıştır) kaygı vericidir. Ayrıca, iltica talebinin reddini içeren muhtemel bir karara karşı başvurunun Danıştay'a iptal davası açabilme olanağıyla ilgili olarak, Yunanistan makamları yetkili merciler ile başvuru arasında iletişimi sağlamak için gerekli adımları atmamışlardır. Bu durum, adresi bilinmeyen kimseler bakımından tebliğ usulündeki yetersizliklerle birleştiğinde, başvurunun belirlenen süre sınırı içinde iltica başvurusunun sonuçlarını öğrenip öğrenemeyeceğini çok belirsiz hale getirmektedir. Dahası, bir avukata ödemedi bulunma olanağından yoksun olan başvuru, adli yardım sistemi aracılığıyla hukuki

yardımdan yararlanma konusunda bilgilendirilmemiştir. Zaten, adli yardım için düzenlenen listede, uygulamada sistemi etkisiz kılan avukat yetersizliği bulunmaktadır. Son olarak, Danıştay'a başvurma, prosedürün yavaş işlemeden dolayı, iltica talebinin esasının incelenmesiyle ilgili güvence bulunmamasını telâfi etmez.

Sonuç olarak, başvurunun sığınma talebinin Yunan makamları tarafından incelenmesindeki aksaklıklar ve başvurunun, iltica talebinin esasını ciddi bir şekilde incelenmeden ve etkili bir yola başvurma olanağı bulmadan, doğrudan veya dolaylı olarak ülkesine geri gönderilmesi riskiyle karşı karşıya olması nedeniyle 3. maddeyle bağlantılı olarak 13. madde ihlal edilmiştir.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

b) *Belçika bakımından* – AİHM, acele itiraz prosedürünün içtihadında ortaya koyduğu kriterlere uymadığı kanaatindedir. Bu kriterler, bir insanın, üçüncü bir ülkeye gönderilmesinin, kendisini 3. maddede yasaklanan bir muamele ile karşı karşıya bırakacağını iddia etmesi durumunda, şikâyetinin dikkatli ve sıkı bir şekilde incelenmesini ve yetkili makamın, şikâyetin esasını inceleyebilmesini ve uygun bir giderim sağlayabilmesini gerektirmektedir. Yabancılar İtiraz Kurulu'nun yaptığı inceleme, esas olarak, ilgili kişinin, iddia ettiği muhtemel 3. madde ihlalinden kaynaklanacak zararın geri dönüşsüz niteliğini somut olarak kanıtlayıp kanıtlamadığına bakmaktan ibaret olduğundan dolayı, başvurunun başvurusundan sonuç alma şansı yoktu.

Sonuç: İhlal (Oybirliğiyle).

Madde 46: Gelecekte benzer ihlallerin olmasını engellemek için alınması gereken genel tedbirler saklı kalmak üzere, Yunanistan'ın, hiç gecikmeksizin, AİHS gereklerini karşılayacak bir şekilde, başvurunun iltica talebinin esasını incelemeyi sürdürmesi ve incelemenin sonucunu beklerken başvuru sınırdışı etmekten kaçınması gerekmektedir.

Madde 41: Yunanistan ve Belçika başvuru, manevi zararı için, sırasıyla 1 000 EUR ve 24 900 EUR vermelidirler.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund) Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Tout personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.